

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ДОСТУПНІСТЬ І УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН У ЗАКЛАДАХ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА
ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
підготовки магістра

Силабус освітнього компонента «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти» підготовки магістра

Розробник: Сидорук Ірина Ігорівна, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: (Сидорук І. І.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Завідувач кафедри: (Кузава І.Б.)

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань <u>А Освіта</u> Спеціальність <u>А6 Спеціальна освіта</u> Спеціалізація <u>А6.01 Логопедія</u> Освітньо-професійна програма <u>Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта</u> Освітній рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання 2
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр 3-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) - 14 год.
		Лабораторні - год.
		Індивідуальні - год.
		Самостійна робота - 88 год.
		Консультації - 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП: Сидорук Ірина Ігорівна

Науковий ступінь: доктор педагогічних наук

Вчене звання: професор

Посада: професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380953092902, Sydoruk.Iryna@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента

Силабус вибіркового освітнього компонента (далі – ВОК) «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Силабус ВОК є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти, укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти; алгоритм вивчення навчального матеріалу ВОК; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета ОК – засвоєння здобувачами вищої освіти базових знань з питань доступності та універсального дизайну у закладах спеціальної та інклюзивної освіти, формування у майбутніх фахівців систематизованих уявлень, практичних умінь, компетентностей щодо створення відкритого та інтегрованого суспільства для всіх.

Завдання ОК:

- систематизувати знання здобувачів освіти з питань інвалідності, особливих освітніх потреб дітей, доступності, безбар'єрності, універсального дизайну у закладах спеціальної та інклюзивної освіти;
- сформувати у здобувачів освіти цілісне уявлення про потреби осіб з інвалідністю, особливими освітніми потребами та забезпечення їх права на належну освіту та незалежний спосіб життя і участь у всіх життєвих аспектах;
- систематизувати знання щодо чинного законодавства щодо забезпечення безбар'єрного доступу до закладів освіти та організації навчання у закладах спеціальної та інклюзивної освіти;
- систематизувати знання здобувачів освіти щодо забезпечення архітектурної, транспортної та інформаційної доступності для осіб з інвалідністю;
- розкрити значення принципів універсального дизайну, пов'язати їх з ефективними навчальними стратегіями у закладах спеціальної та інклюзивної освіти;
- розглянути приклади використання концепції розумного пристосування та допоміжних технологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами;
- забезпечити тісний взаємозв'язок теоретичної та практичної складової ОК;
- розвинути у здобувачів освіти здатність до професійного саморозвитку.

3. Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольної-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. Доступність та безбар'єрність у закладах спеціальної та інклюзивної освіти						
Тема 1. Предмет, завдання, цілі ОК «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти». Зміст понять «доступність», «безбар'єрність». Зміст поняття «доступність». Зміст поняття «безбар'єрність». Бар'єри на шляху участі людей з інвалідністю в житті	2	2	-	-	-	Макс. кі-сть балів за практичне заняття - 6

суспільства та шляхи їх подолання.						
Тема 2. Нормативно-правові акти щодо забезпечення безбар'єрного доступу до закладів освіти та організації навчання у закладах спеціальної та інклюзивної освіти. Нормативно-правові акти в рамках міжнародних вимог та зобов'язань України щодо запровадження безбар'єрності оточуючого середовища. Нормативно-правові акти України. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні.	11	2	-	9	-	УО, Т
Тема 3. Доступність архітектурного середовища. Доступність в різних сферах життєдіяльності. Державні будівельні норми та їх структурне наповнення. Вплив компенсаторних та допоміжних засобів на формування доступного середовища. Посібники з питань створення безбар'єрного архітектурного середовища.	10	-	2	8	-	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 6
Тема 4. Транспортна та інформаційна доступність. Поняття «транспортна доступність». Вимоги щодо доступності транспортної інфраструктури. Сучасна логістика доступних транспортних засобів, послуг та інфраструктури. Поняття «інформаційна доступність». Правове забезпечення інформаційної доступності. Доступність інформаційно-комунікаційних та допоміжних технологій для людей з інвалідністю.	10	-	2	8	-	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 6
Тема 5. Організація ресурсної кімнати та інклюзивно-ресурсного центру.	11	-	2	9	-	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 6
Разом за модулем 1	44	4	6	34	-	18
Змістовий модуль 2. Універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти						
Тема 6. Розвиток універсального дизайну. Принципи універсального дизайну. Концепція універсального дизайну.	11	2	-	9	-	УО, Т

Поняття «універсальний дизайн». Становлення концепції «універсального дизайну». Законодавчі і нормативні акти з питань універсального дизайну. Від «забезпечення доступності» до «дизайну для всіх». Принципи універсального дизайну.						
Тема 7. Універсальний дизайн в освіті для сучасних шкіл. Універсальний дизайн у сфері освіти. Ефективне викладання як невід’ємна складова універсального дизайну. Основні характеристики універсального дизайну. Доступ до загальної навчальної програми.	11	-	2	9	-	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 6
Тема 8. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн. Універсальний дизайн у навчанні. Підходи щодо організації освітнього процесу. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн (диференційоване викладання, кооперативне, тематичне навчання, альтернативне навчання/навчання в громаді). Стратегії організації навчання. Стратегії викладання в інклюзивній освіті.	13	-	2	9	2	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 6
Тема 9. Допоміжні технології та універсальний дизайн у процесі вивчення окремих навчальних предметів. Допоміжні технології та універсальний дизайн під час використання навчальних стратегій. Застосування допоміжних технологій під час опанування письма. Застосування допоміжних технологій для вдосконалення читання. Застосування допоміжних технологій у процесі вивчення математики. Застосування допоміжних технологій у спілкуванні. Оцінювання допоміжних технологій відповідно до навчальних предметів.	13	2	-	9	2	УО, Т

Тема 10. Використання «розумного пристосування» і допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Поняття «розумне пристосування», його зв'язок з універсальним дизайном і доступністю. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з церебральним паралічем. Коли у класі навчаються діти з епілепсією. Коли у класі навчаються діти з порушеннями слуху. Коли у класі навчаються діти з порушеннями зору. Коли у класі навчаються діти з розладами аутистичного спектру.	15	2	2	9	2	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 6
Тема 11. Стратегії співпраці та універсальний дизайн. Організація та функціонування навчального середовища з урахуванням принципів універсального дизайну. Вплив універсального дизайну на освітню галузь. Професійний розвиток у питаннях інклюзивної освіти спеціальних педагогів, вчителів-дефектологів. Соціоосвітнє партнерство у сфері спеціальної та інклюзивної освіти. Розвиток сильних професійних спільнот у закладах освіти, ІРЦ.	13	-	2	9	2	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 6
Разом за модулем 2	76	6	8	54	8	24
КР 1						Т/29
КР 2						Т/29
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Примітки:

^{1/} Moodle, Zoom, Meet – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№	ТЕМИ	Кількість годин																								
Змістовий модуль 1. Доступність та безбар'єрність у закладах спеціальної та інклюзивної освіти																										
1	Тема 2. Нормативно-правові акти щодо забезпечення безбар'єрного доступу до закладів освіти та організації навчання у закладах спеціальної та інклюзивної освіти. 1. Заповніть таблицю: Нормативно-правові акти в рамках міжнародних вимог та зобов'язань України щодо запровадження безбар'єрності оточуючого середовища та нормативно-правові акти України. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Нормативний документ</th><th>Стаття</th><th>Основні позиції, котрі регламентує документ</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table> *Кожному здобувачу освіти опрацювати щонайменше 5 основних документів. Узгодити розподіл між студентами академічної групи, щоб не повторювалися. 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	Нормативний документ	Стаття	Основні позиції, котрі регламентує документ																						9
Нормативний документ	Стаття	Основні позиції, котрі регламентує документ																								
2	Тема 3. Доступність архітектурного середовища. 1. Оберіть будь-який заклад освіти (ЗДО з інклюзивним навчанням, ЗЗСО з інклюзивним навчанням, спеціальна школа, НРЦ, ІРЦ) та проаналізуйте його на предмет доступності архітектурного середовища. Проведіть аудит його доступності. Власноруч оберіть параметри (показники) для аналізу та поставте відповідну помітку напроти кожного показника ("+" - дотримання, "-" - недотримання показника). За основу можете взяти анкету та таблиці, розміщені в посібнику <i>Азін В. О., Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Красюкова-Еннс О. В. Доступність та універсальний дизайн : навч.-метод. посіб./ за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В. К., 2013. С. 113-120.</i> 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	8																								
3	Тема 4. Транспортна та інформаційна доступність. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	8																								
4	Тема 5. Організація ресурсної кімнати та інклюзивно-ресурсного центру. 1. Розробіть власну модель (проект) ресурсної кімнати закладу освіти з урахуванням відповідних вимог. Розмір приміщення - 36 м². Основну увагу зосередьте на предметно-просторовому плануванні. Перелік обладнання (меблі, технічне і додаткове обладнання) для ресурсної кімнати надано в "Типовому переліку допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти", затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 23.04.2018р. № 414. Роботи можна виконувати як на папері (надсилати фото проекту), або в різних програмах на ПК. 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9																								
Змістовий модуль 2. Універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти																										
5	Тема 6. Розвиток універсального дизайну. Принципи універсального дизайну.	9																								

	Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	
6	Тема 7. Універсальний дизайн в освіті для сучасних шкіл. 1. Спробуйте проаналізувати різні теми в різних класах, щоби переглянути матеріали різного типу. а. Визначте характеристики навчальних матеріалів, які узгоджуються та які не узгоджуються із принципами універсального дизайну. Опишіть, які зміни можна запропонувати, щоб вони відповідали принципам універсального дизайну (наприклад, що повинен зробити видавець підручників для забезпечення універсального доступу?) б. Проаналізуйте один навчальний предмет одного класу та опишіть, як школа може забезпечити принципи універсального дизайну в цьому предметі, покращити його доступність, підвищити успішність засвоєння навчальної програми. 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9
7	Тема 8. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн. 1. Оберіть будь-який типовий урок (план конспект, зазначте предмет, клас). Опишіть кілька підходів, які дають змогу учням з різними типами інтелекту реагувати належним чином, засвоювати матеріал. Використовуючи принципи навчання, що базуються на знаннях про функціонування мозку та різні типи інтелекту, визначте, яким чином такий урок можна індивідуалізувати для різних учнів, що можна змінити для того, щоб урок дав учням значущий досвід, та які елементи викладання можуть зробити його «безпечним». 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9
8	Тема 9. Допоміжні технології та універсальний дизайн у процесі вивчення окремих навчальних предметів. 1. Опишіть, як допоміжні технології можуть набути ознаки універсального дизайну. Продемонструйте конкретними прикладами, яким чином можна забезпечити доступність навчальних матеріалів і які характеристики цієї доступності належать до універсального дизайну. Порівняйте та знайдіть відмінності в тому, як допоміжні технології можуть використовуватися для забезпечення доступності. 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9
9	Тема 10. Використання «розумного пристосування» і допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9
10	Тема 11. Стратегії співпраці та універсальний дизайн. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9
РАЗОМ:		88

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти» здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента, відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р. (URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>) в діапазоні від **0 до 100 балів**. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, виконання контрольних робіт тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення (максимальна кількість балів за одне практичне заняття - 6), відповідно до розкладу. Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час виконання студентом контрольної роботи, підсумкового контролю.

Силабусом передбачено виконання контрольних робіт (КР1 та КР2) у формі тестування. Кожна КР передбачає виконання здобувачем вищої освіти тестових завдань (29 питань) різного рівня складнощів. За кожну правильну відповідь здобувач освіти отримує 1 бал. КР проводиться під час частини практичного заняття, що завершує вивчення модуля. Виконання КР здійснюється з використанням роздрукованих тестів або в режимі комп'ютерної діагностики (на навчальній платформі LMS Moodle). Здобувач освіти вважається таким, що приступив до проходження КР, якщо він допущений до нього, з'явився на КР та отримав тестові завдання.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення, відповідно до розкладу.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ОК, з метою підвищення оцінки не дозволяється. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Заліки відбуваються в період заліково-екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Повторне складання заліку з ОК допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан (директор) факультету (інституту).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч.6 статті 42 Закону України «Про освіту»): повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); відрахування з університету;

позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Жодні види порушень академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (URL: https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, працевлаштування, участь у програмі академічної мобільності, здобуття освіти за іншою спеціальністю (освітньою програмою), навчання за програмою «Подвійний диплом», тривале відрядження за основним місцем роботи, станом здоров'я, перебування у відпустці в зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, наявність статусу особи з особливими освітніми потребами) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (див. Положення про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%BA-%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>).

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою здобуття освіти у ВНУ імені Лесі Українки здійснюється відповідно до Положення (URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/09/2025_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%82%D1%83_.pdf). Години, форма навчання та особливості організації освітнього процесу визначаються на семестр (поточний навчальний рік) та відображаються в індивідуальних графіках навчання здобувачів освіти та програмі навчання.

В процесі вивчення ОК під час проведення занять можуть використовуватись технології дистанційного навчання через мережу «Інтернет» в умовах карантинних обмежень, воєнного стану; навчанні здобувачів освіти під час хвороби; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо (див. Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: [file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20(3).pdf)). Навчання осіб із особливими потребами передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання під час здійснення всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку здобувачів освіти. Під час організації освітнього процесу в Університеті технології дистанційного навчання можуть використовуватись при проведенні навчальних занять, контрольних заходів, а також при забезпеченні самостійної роботи.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач освіти досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ВОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ВОК. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передуює семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ВОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання

результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з ВОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (інституту). При цьому загальна кількість балів за поточну роботу не може перевищувати 100 балів.

Здобувачі вищої освіти можуть долучатися до оновлення змісту ОК шляхом подання пропозицій викладачу. Ел.адреса викладача для такі пропозицій: Sydoruk.Iryna@vnu.edu.ua

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Заліки відбуваються в період заліково-екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом. Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Порядок проведення заліку.

У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У такому випадку залік проводиться у формі тестування (25 питань по 4 бали кожне. Якщо відповідь правильна, то ЗО отримує максимум 4 бали, частково правильна – в діапазоні від 3 балів – до 0 балів. Якщо серед варіантів відповідей здобувач вищої освіти обрав хоч одну хибну – отримує 0 балів).

Орієнтовний перелік питань, котрі виносяться на залік:

1. Зміст понять «доступність», «безбар'єрність».
2. Бар'єри на шляху участі людей з інвалідністю в житті суспільства та шляхи їх подолання.
3. Нормативно-правові акти в рамках міжнародних вимог та зобов'язань України щодо запровадження безбар'єрності оточуючого середовища.
4. Нормативно-правові акти України. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні.
5. Доступність в різних сферах життєдіяльності. Державні будівельні норми та їх структурне наповнення.
6. Вплив компенсаторних та допоміжних засобів на формування доступного середовища.
7. Поняття «транспортна доступність». Вимоги щодо доступності транспортної інфраструктури. Сучасна логістика доступних транспортних засобів, послуг та інфраструктури.
8. Поняття «інформаційна доступність».
9. Правове забезпечення інформаційної доступності.
10. Доступність інформаційно-комунікаційних та допоміжних технологій для людей з інвалідністю.
11. Організація ресурсної кімнати.

12. Організація інклюзивно-ресурсного центру.
13. Концепція універсального дизайну. Поняття «універсальний дизайн».
14. Становлення концепції «універсального дизайну».
15. Законодавчі і нормативні акти з питань універсального дизайну.
16. Від «забезпечення доступності» до «дизайну для всіх». Принципи універсального дизайну.
17. Універсальний дизайн у сфері освіти.
18. Ефективне викладання як невід'ємна складова універсального дизайну.
19. Основні характеристики універсального дизайну.
20. Доступ до загальної навчальної програми.
21. Універсальний дизайн у навчанні. Підходи щодо організації освітнього процесу.
22. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн (диференційоване викладання, кооперативне, тематичне навчання, альтернативне навчання/навчання в громаді).
23. Стратегії організації навчання. Стратегії викладання в інклюзивній освіті.
24. Допоміжні технології та універсальний дизайн під час використання навчальних стратегій.
25. Застосування допоміжних технологій під час опанування письма.
26. Застосування допоміжних технологій для вдосконалення читання.
27. Застосування допоміжних технологій у процесі вивчення математики.
28. Застосування допоміжних технологій у спілкуванні.
29. Оцінювання допоміжних технологій відповідно до навчальних предметів.
30. Поняття «розумне пристосування», його зв'язок з універсальним дизайном і доступністю.
31. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з церебральним паралічем.
32. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з епілепсією.
33. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з порушеннями слуху.
34. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з порушеннями зору.
35. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з розладами аутистичного спектру.
36. Організація та функціонування навчального середовища з урахуванням принципів універсального дизайну.
37. Вплив універсального дизайну на освітню галузь.
38. Професійний розвиток у питаннях інклюзивної освіти спеціальних педагогів, вчителів-дефектологів.
39. Соціоосвітнє партнерство у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.
40. Розвиток сильних професійних спільнот у закладах освіти, ІРЦ.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Робота на практичному занятті комплексно оцінюється науково-педагогічним/педагогічним працівником, враховуючи такі критерії: правильність одержаних відповідей; повнота та логічність відповіді; наявність висновків та ілюстративних прикладів. Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час підсумкового модульного контролю, підсумкового контролю.

Таблиця 4

Критерії оцінювання навчальних досягнень		Правильність отриманих відповідей/бали		Повнота та логічність відповіді/бали		Наявність висновків та ілюстративних прикладів/бали		Презентація (тощо) /бали	
Рівень навчальних досягнень здобувача вищої освіти/загальна кількість балів	Відмінно/ 6 балів	глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	2	в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, творчо, вільно, самостійно викладає навчальний матеріал, наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє оригінальність підходу до вирішення проблем (створює нові ідеї, пропонує альтернативні шляхи розв'язання задач / вирішення проблем) тощо	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані, лаконічні висновки, узагальнення	2*/ 1**	презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи та додаткову інформацію. Дотримано вимог академічної доброчесності	1**
	Дуже добре/ 5 балів	розкриває основний зміст теоретичних питань та практичних завдань. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	2	володіє навчальним матеріалом, наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє традиційні підходи до вирішення проблем з елементами новизни тощо	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані висновки	1*/ 0,5**	презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності. Дотримано вимог академічної доброчесності	0,5**

	Добре/ 4 бали	висвітлює основний зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при цьому допускаються неточності. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	1,5	відтворює значну частину навчального матеріалу, виявляє достатні знання окремих положень. Аналізує та оцінює матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації	1,5	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні висновки	1*/ 0,5**	<i>презентація оформлена відповідно до вимог з незначними неточностями, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності</i>	0,5**
	Задовільно/ 3 бали	частково розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, є неточності. Є неточності під час вживання наукової термінології, дотримується академічної доброчесності	1	частково відтворює навчальний матеріал, виявляє задовільний рівень знань окремих положень. Розуміє матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації	1	не завжди, але може навести приклади. Робить формальні висновки	1*/ 0,5**	<i>презентація оформлена в довільній формі, структура презентації включає окремі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності</i>	0,5**
	Достатньо/ 2 бали	під час відповіді припускається фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей. Дотримується академічної доброчесності	1	має фрагментарні знання, здатний відтворити меншу частину навчального матеріалу, лише окремі чи елементи складових частин питання. Частково розуміє матеріал, під час його відтворення не вистачає достатньої глибини та аргументації	0,5	не завжди вдається сформулювати висновки. Як правило, вони носять формальний характер	0,5*/ 0,25**	<i>презентація оформлена без дотримання вимог, відсутні декілька обов'язкових елементів</i>	0,25**

	Незадовільно/ 1-0 бали	здобувач вищої освіти не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не дотримується академічної доброчесності	0,25	здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити	0,25	висновки відсутні, здобувач вищої освіти не в змозі їх сформулювати	0,5*/ 0,25**	презентація відсутня або порушено вимоги академічної доброчесності	0,25**
--	---------------------------	---	------	--	------	---	-----------------	--	--------

* бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття не передбачають підготовку презентації з теми (тощо);

** бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття передбачають підготовку презентації з теми (тощо).

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Таблиця 5

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна:

1. Методичні рекомендації з дисципліни «Особливості проектування інклюзивного предметно-просторового середовища» для студентів 1 курсу другого рівня вищої освіти /магістр/ за напрямом підготовки 022 «Дизайн» освітньо-професійної програми «Дизайн архітектурно-ландшафтного середовища», Х.: ХДАДМ, 2022. 50 с.

2. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80/conv#Text> (дата звернення: 15.07.2023 р.).

3. Сидорук, І. (2024). Дискримінація осіб з інвалідністю в закладі освіти з інклюзивним навчанням й шляхи її подолання. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 3, 87–94.

4. Сидорук І.І. (2025). Універсальний дизайн в освіті як концептуальна основа інклюзивного підходу до навчання образотворчого мистецтва дітей з особливими освітніми потребами. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 83. Том 2, 64–67, DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/83.2.13>

5. Mykyteichuk, K., Perepeliuk, I., Perkhun, L., Bondarenko, Y., Yakovleva, S., & Sydoruk, I. (2022). Future Teacher Training for Work in the Inclusive Education Framework. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(2), 244-256. Web of Science

6. Soichuk, R., Khrypun, D., Sydoruk, I., Serheieva, V., Shevchenko, V., & Shevchenko, S. (2022). Problems of Organization of Education of Children with Special Educational Needs in

the Conditions of Contemporary Primary School (in the Context of Neuropedagogy). BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 13(4), 383-397. Web of Science

Додаткова:

7. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ, Державна служба якості освіти. 2020. 240 с.

8. Навчальний курс з інклюзивної освіти: Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 1-3/уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ: видавець Кушнір Г. М., 2020. 235 с.

9. Сидорук, І., Брушневська, І. (2025). Термінологічна компетентність як складова частина професійної підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності А6 Спеціальна освіта. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 2, 195–201, DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.27>

10. Сидорук І. І., Романів Л. В. Універсальний дизайн в освіті як умова створення інклюзивного освітнього середовища в початковій школі для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти. *Збірник тез доповідей V Всеукраїнської науково-практичної конференції (20-21 травня 2025 р., Луцьк) / за заг. ред. проф. І.Б. Кузави / І. М. Брушневська, Г. О. Гац, Н.С. Карабанова, Т.А. Мартинюк, З. С. Мацюк, Н.Б. Павлишина, В.Ф. Сергєєва, І.І. Сидорук, Л. П. Стасюк. Луцьк, 2025. 346 с. С. 280-284.*

11. Сидорук І.І. (2025). Управлінські та методичні аспекти реалізації індивідуальних освітніх траєкторій осіб з особливими освітніми потребами. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Бердянськ : БДПУ, 2025. Вип. 2.

Інтернет-ресурси:

12. Електронний освітній ресурс: Сидорук І. І. Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти. URL: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2575#section-3> (рекомендовано науково-методичною радою Університету, протокол № 10 від 21 червня 2023 р.).

13. https://ircenter.gov.ua/static-pages/manuals_and_textbooks

14. <https://ispukr.org.ua/>

15. <https://mon.gov.ua/ua/tag/novij-osvitnij-prostir>

16. <https://www.youtube.com/watch?v=ic1KE0yESH0>

17. <https://zakon.rada.gov.ua/>

Неформальна освіта:

1. <https://ippo.com.ua>

2. <https://osvita.diia.gov.ua/>

3. <https://prometheus.org.ua/partnership/>

4. <https://vseosvita.ua/>

5. <https://vumonline.ua/>

6. <https://www.ed-era.com/>

Інтернаціоналізація:

7. Репозитарії, колекції наукових ресурсів: <https://library.vnu.edu.ua/resource/oar/repository/>

8. Відкриті освітні ресурси: <https://library.vnu.edu.ua/resource/oar/oer/>

9. Пошукові системи: <https://library.vnu.edu.ua/resource/oar/search-engines/>

10. Бази даних: <https://library.vnu.edu.ua/resource/prepaid-resources/databases/>